

Parliamentarians *for Global Action*
Parlamentarios para la Acción Global
Action Mondiale des Parlementaires
برلمانيون من أجل التحرك العالمي

Україна та Міжнародний кримінальний суд

Інформація про виявлені проблеми

за підсумками експертних слухань в рамках Круглого столу ПГД щодо МКС під егідою Комітету ВРУ з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин

18-19 червня 2015 року, Київ, Україна

ЦЕЙ ЗАХІД БУЛО ОРГАНІЗОВАНО СПІЛЬНО
З “ПОРЯДКОМ ДЕННИМ З ПРАВ ЛЮДИНИ”
ТА “ЦЕНТРОМ РАЗУМКОВА”

www.pgaction.org/campaigns/icc/ukraine.html

Проблема 1

Чи ратифікація Римського статуту заважає забезпеченню правосуддя для жертв минулих злочинів?

Ні, не стоїть. Обидві цілі (ратифікація Статуту та забезпечення правосуддя) не обов'язково взаємопов'язані.

Немає зворотної сили

Ратифікація Римського статуту діє на перспективу, забезпечуючи юрисдикцію МКС щодо злочинів геноциду, злочинів проти людства та воєнних злочинів, що будуть вчинені в майбутньому. Превентивний ефект посилення міжнародних юридичних засобів захисту громадян України через ратифікацію Римського статуту вступить у силу лише через три місяці після депонування ратифікаційної грамоти в ООН.

Жодних строків позовної давності для міжнародних злочинів

Ратифікація Римського статуту не має зворотної дії, але щодо міжнародних злочинів, що уже визначені згідно Женевськими конвенціями/Статутом ООН, строки позовної давності не застосовуються. МКС – не єдиний суд, що може розслідувати та висувати звинувачення щодо вчинення міжнародних злочинів, є й інші способи боротьби з минулою безкарністю.

Спеціальна юрисдикція МКС через ст.12.3 чи ратифікація Римського статуту

Після подання Декларації до Реєстру МКС, Уряд України визнав спеціальну юрисдикцію МКС щодо злочинів, що могли бути вчинені в період з листопада 2013р. по лютий 2014р. Інших запитів щодо такої спеціальної юрисдикції до МКС більше поки не надходило. Використання принципу спеціальної юрисдикції МКС становить загрозу політизації нейтрального, неупередженого суду, чого можна уникнути, ратифікувавши Римський статут, що наділяє МКС необмеженою юрисдикцією щодо розслідування злочинів, що можуть вчинятися усіма сторонами, на усій території та громадянами будь-якої Країни-учасниці Римського статуту.

Проблема 2

Чи справді Римський статут суперечить статті Конституції України щодо суверенітету?

Так, на даний момент необхідно внести деякі технічні поправки до Ст.124 Конституції, а саме положення про визнання юрисдикції МКС на території України. Конституційний процес дає можливість внести необхідні поправки.

Пан Віктор Мусіяка, Заступник голови Конституційної комісії: “У складі конституційної комісії немає тих, хто проти внесення змін до ст.124. Сьогодні, якщо ми об’єднаємо зусилля та діятимемо разом, здобудемо підтримку Народних Депутатів та громадськості, у нас є можливість створити конституційне підґрунтя для усунення перепон ратифікації Римського статуту. Громадськість дуже негативно сприйматиме будь-які затримки цього процесу. Усе, що нами робиться протягом останніх місяців, робиться щоб не підвести сподівання громадськості.”

Віталій Купрій, Народний Депутат, заступник голови комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності:

“МКС – це додатковий стимул зробити судову систему України міцнішою. Не можу собі уявити, що б сталося з правовою системою України, якби ми не мали можливості подавати позови до Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ). Якби так було, наша правова система була б співставна з правовою системою Казахстану. 3-поміж держав, що ще не ратифікували Римський статут, Україна складає компанію таким країнам, як: Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Туркменістан, Узбекистан та Росія.

Олександра Матвійчук, Координатор Правозахисного порядку денного:

“Ратифікація Римського статуту – це не лише виконання зобов’язань, прийнятих Україною для імплементації Угоди про асоціацію з ЄС. Це дасть надію жертвам воєнних злочинів вимагати проведення розслідувань на окупованих територіях та передачі винних до рук міжнародного правосуддя”.

Коротко про МКС

Матіас Гельман, радник з питань зовнішніх відносин, Президія МКС

“Римський статут є основоположним документом МКС. Лише від самих Держав залежить, бажають вони приєднатися до статуту чи ні. МКС створено державами, що в 1995-1998 роках вели переговори про створення суду під егідою ООН. Ідея заснувати МКС виникла після Другої Світової Війни, але дещо завмерла під час Холодної Війни.

Юрисдикція МКС поширюється лише на найсерйозніші міжнародні злочини (геноцид, злочини проти людства та воєнні злочини). Вони не вперше були визначені в Римському статуті; натомість, МКС – це всього лише новий механізм розслідування та переслідування таких злочинів.

МКС може притягнути до відповідальності індивідуумів, а не держави, оскільки це не суд з прав людини. МКС здійснює юрисдикцію на недискримінаційній основі. Неможливо надати МКС юрисдикцію для судового переслідування лише однієї особи; натомість, Прокурор МКС розслідує кожну справу загалом та незалежно приймає рішення про можливість притягнення когось до відповідальності.

МКС є незалежним. Він може бути ефективним лише завдячуючи співпраці з Державами-учасниками, що виконують правоохоронні функції, оскільки у МКС немає власної поліції. Україна вже прийняла на себе ці зобов'язання про співпрацю на тримісячний період юрисдикції після подання декларації згідно зі ст.12.3.

МКС – це суд останньої інстанції: лише якщо Держава не може або не бажає вести розслідування та (або) здійснювати судове провадження, в дію вступає юрисдикція МКС. У більшості з 8 країн, у яких МКС на даний момент веде розслідування, самі ж країни зверталися до МКС для ініціювання розслідувань щодо цих можливих злочинів.

Майже усі європейські країни приєдналися до МКС, як і переважна більшість латиноамериканських країн та країн Карибського басейну, а також більшість африканських країн. Найбільше ж прогалин з членством – в Азії.

Приєднання до системи МКС – це вияв солідарності з потерпілими та крок назустріч безпечнішому майбутньому, як окремих держав, так і в світі загалом.”

Матіас Хельман

Віктор

Проблема 3

Чи може ратифікація Римського статуту перешкоджати мирним переговорам з Росією?

Ні, навпаки: це може посприяти мирному процесу. Ратифікація МКС (процедура триває 3 місяці після депонування ратифікаційної грамоти) є ідеальним терміном для мирних переговорів. МКС є нейтральним; він не переслідує когось конкретно. За бажання, його ціллю можуть бути особи по обидва боки, що можуть нести особисту відповідальність за порушення законодавства щодо найбільш резонансних злочинів. Більше того, МКС не може відкривати справи проти конкретної країни, а лише розслідувати відповідальність індивідуумів за начебто вчинені злочини.

Голова комітету ВРУ у закордонних справах, Ганна Гопко, Народний Депутат:

“Комітет у закордонних справах направив листи Спікеру та Президентові. Римський статут не становить жодної небезпеки для українських військових. Навпаки: це може допомогти нам вибратися з цього безладу. Римський статут забезпечить Україні більше інструментів, і ми вітаємо безрезультатну заяву Петра Порошенка, у якій він пообіцяв докладати максимум зусиль задля негайної ратифікації Римського статуту”.

Росія та МКС

Президент Путін дав вказівку ратифікувати Римський статут ще у 2003 р. Статут так і не було ратифіковано, але безглуздо боятися негативних наслідків ратифікації Росією МКС. Росія є підписантом Римського статуту. Стосуючись майбутнього, ратифікація Римського статуту цілком відповідає Мінським домовленостям.

Злочин агресії

На даний момент Римський статут не наділяє МКС юрисдикцією щодо “Злочинів агресії”. Лише після того, як так звані Кампалійські поправки будуть ратифіковані 30 країнами, це стане реальністю, але, у будь-якому разі, не раніше 2017 року. На сьогодні Кампалійські поправки ратифіковані лише 23-24 Державами-учасницями. Лише після того, як і Україна, і Росія приєднаються до оновленого Римського статуту МКС отримає юрисдикцію щодо цього злочину, тобто після 2017 р.

Фінансовий директор ПГД Маргарета Седерфельт, член парламенту (Швеція):

“Україні не слід затягувати з ратифікацією Римського статуту, оскільки він має потужний запобіжний вплив для уникнення злочинів, що вчиняються проти жінок та дітей. На нас, парламентарях, лежить відповідальність створити безпечне середовище для жінок та дітей”.

Проблема 4

Чи можуть затримки з ратифікацією Римського статуту призвести до втрати можливості для правосуддя?

Так, як стверджує **п. Немиря**: “Відкладене правосуддя – не правосуддя; що більше чекати, то більше втрачається можливостей для забезпечення правосуддя. Що більше відкладати, то слабшим стаєш. Ми мусимо перейти від слів до дій негайно, і краще раніше, ніж пізніше. Не ратифікуючи Римський статут, Україна позбавлена повного набору інструментів для захисту своїх громадян, а поряд з військовими інструментами та засобами розвідки, недооцінене значення міжнародних правових засобів”.

Ана Гомес, Депутат Європарламенту (Португалія): “Будь-хто з вулиці нічим не може допомогти ратифікації Римського статуту; це – ваша робота як професійних політиків, громадських діячів та науковців. Політична воля є вирішальною і місця вагань немає, про що я обов’язково доповім в Брюсселі, де всі чекають від України виконання обіцянок”.

Україна заявила про наміри ратифікувати Римський статут ще 15 років тому, ставши його підписантом у 2000 р., та визнавши це зобов’язання ратифікацією у вересні 2014 р. Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що містить дві статті (ст.24.3 Розділ III та ст.8 Розділ II) щодо ратифікації та імплементації Україною Римського статуту МКС. До сьогоднішнього дня Україна не ратифікувала Римський статут.

Алекс Вайтінг, професор Гарвардського університет та колишній керівник відділу розслідувань та судових проваджень Канцелярії Прокурора:

“Зазвичай уряди пручаються ратифікації Римського статуту, боячись, що як тільки Римський статут буде ратифіковано, керівництво країни буде заарештоване та переправлене в Гаагу. Запевняю вас, що у випадку з Україною, це не станеться! МКС притягує до відповідальності осіб за очевидні випадки масових злочинів. Більше того:

- МКС розглядає лише ті справи, де існує доказ існування політики вчинення злочинів (геноцид, воєнні злочини або злочини проти людства);
- МКС зосереджується лише на злочинах, вчинених на міжнародному рівні; не завжди вбивство цивільних в ході війни є злочином;
- МКС розглядає справи лише за наявності доказів, а не базуючись на чутках;
- МКС діє лише якщо не порушується справа на державному рівні; якщо держава займається цим, МКС не може втручатися;
- Процесуальні гарантії, принцип стримування та протипаг, судді повинні погоджувати все, що робить прокурор;
- Через обмежені ресурси, МКС не шукає собі роботи; її і без того достатньо”.

“ Ратифікація та імплементація Римського статуту забезпечує додаткові можливості для українського судочинства. Це призведе до зміцнення верховенства права та, завдяки доступу до Міжнародного кримінального суду, дозволить провести чесні суди щодо злочинів проти людства та воєнних злочинів

”

- - Ганна Гопко,
Голова комітету з закордонних справ ВРУ

“Парламентарі глобальної дії” (ПГД) – це неприбуткова позапартійна міжнародна мережа понад 1200 законотворців, депутатів понад 140 парламентів, що інформує та мобілізує парламентарів у всіх куточках світу на підтримку прав людини та верховенство права, демократії, а також безпеки людини, гендерної рівності та недопущення дискримінації.

ШТАБКВАРТИРА:

132 Nassau Street, Suite 1419, New York,
NY 10038 USA
T +1-212-687-7755 | F +1-212-687-8409
info@pgaction.org | www.pgaction.org

STICHTING PGA:

Bertha von Suttner Building, Laan van Meerdervoort 70,
2517 AN The Hague, The Netherlands
T +31-70-360-4433 | F +31-70-364-2255
info@pgaction.org | www.pgaction.org

Parliamentarians for Global Action
Parlamentarios para la Acción Global
Action Mondiale des Parlementaires
برلمانيون من أجل التحرك العالمي